

Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

Dnr N2018/01322/R

Malmö 17 december 2018

REMISSVAR: Remiss av Boverkets rapporter 2018:22 Dokumentationssystem för byggprodukter och 2018:23 Klimatdeklaration av byggnader samt delbetänkandet SOU 2018:51 Resurseffektiv användning av byggmaterial

Avfall Sverige är branschorganisationen inom avfallshantering och återvinning. Det är Avfall Sveriges medlemmar som ser till att avfall tas om hand och återvinns i landets alla kommuner. Vi gör det på samhällets uppdrag: miljösäkert, hållbart och långsiktigt. Vår vision är "Det finns inget avfall". Vi verkar för att förebygga att avfall uppstår, att mer återanvänds och att det avfall som uppstår återvinns och tas om hand på bästa sätt. Kommunerna och deras bolag är ambassadör, katalysator och garant för denna omställning.

Avfall Sverige bildades redan 1947 och har omkring 400 medlemmar. Avfall Sveriges medlemmar är kommuner, kommunalförbund, kommunala bolag och kommunala regionbolag inom avfall och återvinning. Deras kunder utgör Sveriges invånare och en stor del av näringslivet. Genom medlemmarna representerar Avfall Sverige Sveriges befolkning. I Avfall Sverige ingår, som associerade medlemmar, ett hundratal tillverkare, konsulter och privata utförare aktiva inom avfallshantering.

1. Förslagets koppling till Avfall Sveriges generella ståndpunkter

Avfall Sverige stödjer avfallshierarkin som princip. Avfall Sverige anser också att det är viktigt att motverka nedskräpning och dumpning.

Avfall Sverige anser att avfallshanteringen är en väsentlig del av samhällets infrastruktur och att avfallshanteringen ska ge god och behovsanpassad service för medborgare och verksamheter. Avfall Sverige anser att avfallsinnehavare ska följa avfallshierarkins principer på samma sätt som kommuner och producenter.

Avfall Sverige anser att samhällets beslutade återvinningsmål för avfallshantering är viktiga verktyg i omställningen för att nå våra övergripande mål. Återvinningsmålen ska utformas så att de mäter den faktiska återvinningen.

Av ovan nämnda skäl är det viktigt med tydliga krav när det gäller hanteringen av bygg- och rivningsavfall.

2. Sammanfattning

- För en hel del avfallsflöden av bygg- och rivningsavfall är återvinningsgraden i dagsläget alltför låg i förhållande till den teknik och kunskap som finns tillgänglig.
- Avfall Sverige bedömer generellt att det är tvingande regler i kombination med ekonomiska styrmedel som på allvar hade kunnat öka återvinningen av bygg- och rivningsavfall.
- Det avfall som inte har förebyggts och som inte är lämpligt att återanvända eller materialåtervinna och som andra aktörer inte ser något värde i, kan komma till nytta genom energiåtervinning och produktion av el, värme och kyla.
- Avfall Sverige anser – till skillnad från Boverket – att avfallshantering i modul A4 och A5 ska ingå i klimatdeklarationen eftersom det trots allt skulle kunna bidra till minskad klimatpåverkan på byggarbetsplatserna.
- Regeringen bör analysera vilken del av kedjan - från producent till konsument/verksamhetsutövare tillika restavfallsgenererare, och slutligen till avfallsförbränningsanläggning - som faktiskt har rådighet att minska andelen fossilt i restavfallet som genereras i samhället (både från verksamheter och hushåll).

3. Generella kommentarer

Avfall Sverige lämnar synpunkter till Boverkets rapport 2018:23 Klimatdeklaration av byggnader och avstår från att lämna synpunkter till övriga förslag i remissen.

3.1 Generellt om bygg- och rivningsavfall

För en hel del avfallsflöden av bygg- och rivningsavfall är återvinningsgraden i dagsläget alltför låg i förhållande till den teknik och kunskap som finns tillgänglig. Det gäller till exempel återvinning av gips, där nyproduktionen av gips borde kunna minska väsentligt om det fanns högre krav och efterfrågan på återvunnen gips. Detsamma gäller vissa typer av homogen plast.

Avfall Sverige bedömer generellt att det är tvingande regler i kombination med ekonomiska styrmedel som på allvar hade kunnat öka återvinningen av bygg- och rivningsavfall.

Det finns föreskrifter från Naturvårdsverket som anger huvudregeln att brännbart bygg- och rivningsavfall ska sorteras vid källan (jfr 9 § NFS 2004:4). Det finns således ett grundkrav på avfallsinnehavare av bygg- och rivningsavfall att utsortera denna avfallsfraktion. Men den generella efterlevnaden av dessa krav är varierande enligt Avfall Sveriges bedömning.

3.1.2 Energiåtervinningens roller

Avfall ska i möjligaste mån förebyggas. Det avfall som ändå uppkommer i samhället ska hanteras enligt avfallshierarkin. Det innebär att avfall i första hand bör återanvändas, i andra hand materialåtervinnas, först i tredje hand energiåtervinnas i avfallsförbränningsanläggningar, och i sista hand deponeras. Det avfall som inte har förebyggts och som inte är lämpligt att återanvända eller materialåtervinna och som andra aktörer inte ser något värde i, kan komma till nytta genom energiåtervinning och produktion av el, värme och kyla.

Avfallshierarkin är konstruerad utifrån generella miljöaspekter, men detta till trots finns det tillfällen då energiåtervinning är den hållbarhetsmässigt bäst lämpade behandlingsformen. Det gäller till exempel för att ta hand om rester från annan återvinning, alltså rejekt från material- och biologisk återvinning, och att destruera förorenat material och material som innehåller farliga ämnen som inte ska återcirkuleras in i samhället. På så vis fungerar energiåtervinning som ett komplement till material- och biologisk återvinning, samt som en sänka för material och farliga ämnen som inte ska recirkuleras i samhället. Avfallsförbränning är dessutom en förutsättning för fortsatt deponiförbud. Avfallsförbränning erbjuder en miljötjänst som avgiftar samhället och förhindrar att miljö- och hälsoskadliga ämnen byggs in i nya produkter. Sverige är ett av få länder som har ett mycket välutvecklat fjärrvärmesystem, varför energin i restavfallet kan nyttiggöras på ett unikt sätt.

I ett systemperspektiv innebär energiåtervinning av avfall i Sverige att koldioxidutsläppen minskar, då deponering och elproduktion med fossilt ursprung i nuläget undviks på marginalen. Trots detta finns det självfallet möjligheter att sänka de fossila utsläppen ytterligare.

4. Specifika kommentarer

4.1 Styrmedel i byggproduktionsskedet s. 34:

Boverket anger följande:

Klimatutsläppen i byggproduktionsskedet (A4 –A5) enligt EN 15978 genereras vid transport av byggprodukter, arbetsmaskiner och eventuellt också av transport av massor till byggarbetsplatsen, vid klimatutsläppen från energikrävande aktiviteter på själva byggarbetsplatsen samt vid produktion och avfallshantering av material som skadas eller blir till spill vid transport till eller på själva byggarbetsplatsen.

När det gäller klimatpåverkan kopplad till avfallshantering av avfall som genereras på byggplatsen skulle detta inte påverka det beräknade värdet för klimatpåverkan för modul A5 mer än marginellt. Ur resurssynpunkt är det däremot viktigt att återvinna detta material då det kan ersätta jungfruligt material. Ska det ingå i beräkningen behöver scenarier sättas för avfallshanteringen för respektive material (vilket också behövs för beräkning av slutskedet, modul C1–C4). Då slutskedet inte föreslås ingå som obligatorisk del initialt, föreslås inte heller att

avfallshantering kopplat till spill inkluderas i modul A5. Klimatpåverkan kopplat till spillmaterial samt emballagematerial vid produktion av produkterna fångas i modul A1–A3.

Avfall Sverige anser – till skillnad från Boverket – att avfallshantering i modul A4 och A5 ska ingå i klimatdeklarationen eftersom det trots allt skulle kunna bidra till minskad klimatpåverkan på byggarbetsplatserna.

För att bidra till efterlevnaden av ovan nämnda utsorteringskrav i NFS 2004:4 så skulle krav inom klimatdeklarationen kan bidra till ökat fokus på hantering av avfall på byggarbetsplatserna vilket leder till minskad klimatpåverkan och bättre resursutnyttjande.

4.2 Detaljerad beskrivning av klimatdeklarationen s. 48:

Boverket anger att viktiga aspekter som påverkar klimatpåverkan till följd av aktiviteter på byggplatsen bland annat är el och fjärrvärme som används för energikrävande aktiviteter på byggplatsen.

I Boverkets rapport 2018:23 finns förslag till en lag respektive förordning om klimatdeklaration av byggnader. Enligt lagen ska bland annat en byggnads klimatpåverkan redovisas och det ska upprättas en klimatpåverkan för byggnaden. Vidare ska det också bland annat lämnas uppgifter om utsläpp av växthusgaser från byggnaden ur ett livscykelperspektiv.

Regeringen bör analysera vilken del av kedjan - från producent till konsument/verksamhetsutövare tillika restavfallsgenererare, och slutligen till avfallsförbränningsanläggning - som faktiskt har rådighet att minska andelen fossilt i restavfallet som genereras i samhället (både från verksamheter och hushåll).

Att lägga ansvaret för utsläpp från energiåtervinning från avfall på byggnader i rollen som fjärrvärmeanvändare kommer inte att elda till minskad klimatpåverkan. Detta bör särskilt beaktas i ett eventuellt framtida scenario där driftfasen av byggnaden övervägs att inkluderas i klimatdeklarationen.

För fortsatta kontakter i dessa frågor hänvisar vi till vår rådgivare Klas Svensson, klas.svensson@avfallsverige.se eller till vår jurist Sven Lundgren, sven.lundgren@avfallsverige.se, telefon 040-35 66 00.

Med vänliga hälsningar,
Avfall Sverige

Claes Thunblad
Ordförande

Weine Wiqvist
VD